

Panie/Panowie
Dyrektorzy
Wydziałów Spraw Obywatelskich i równorzędnych
Urzędów Wojewódzkich

Szanowni Państwo,

25 maja 2018 r. zaczyna obowiązywać rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), zwane dalej RODO. W związku z tym, wspólnie z Ministerstwem Cyfryzacji, przygotowaliśmy informacje na temat stosowania RODO w związku z realizacją spraw z zakresu spraw obywatelskich, w tym na temat korzystania z rejestrów.

I. Dostosowanie przepisów krajowych do RODO

Istotą oraz celem unijnej reformy prawa ochrony danych osobowych jest lepsza ochrona danych osobowych w dobie postępu technologicznego i globalizacji oraz harmonizacja przepisów na poziomie Unii Europejskiej, dla spójnego stopnia ochrony danych osobowych. Kluczowe zasady, jakie wprowadza RODO, to: zasada przetwarzania danych zgodnie z prawem, zasada rozliczalności, zasada rzetelności i przejrzystości, czy określenie terminów przechowywania danych w zakresie niezbędnym do realizacji celów.

RODO jest stosowane bezpośrednio w polskim porządku prawnym, niemniej dla zapewnienia realizacji celów rozporządzenia niezbędne są również zmiany w przepisach prawa materialnego. W projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia 2016/679 (postępy prac można śledzić na stronie Rządowego Centrum Legislacji <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12302951>) zmieniane są wszystkie ustawy z zakresu spraw obywatelskich, tj. ustawa:

- 1) dowodach osobistych
- 2) o ewidencji ludności
- 3) o dokumentach paszportowych
- 4) o zmianie imienia i nazwiska
- 5) Prawo o aktach stanu cywilnego.

Ad. 1. Do głównych zmian dostosowujących ustawę o dowodach osobistych do RODO należą: określenie zadań i obowiązków współadministratorów RDO w zakresie prowadzenia RDO, określenie obowiązku informacyjnego administratora wynikającego z art. 15 RODO, doprecyzowanie zakresu danych wprowadzanych do RDO przez organ gminy i ministra właściwego do spraw wewnętrznych, wprowadzenie instytucji usuwania niezgodności w RDO, ustawowe umocowanie zasady nieusuwalności danych z RDO, wskazanie organu odpowiedzialnego za zapewnienie dostępu do RDO oraz określenie podmiotów posiadających dostęp do RDO w celu realizacji zadań określonych w ustawie (dostęp zapewniony zostanie również wojewodzie).

W tym miejscu wskazać należy, że 24 maja 2018 r. zostanie wgrana nowa wersja SRP dostosowująca RDO do gromadzenia informacji o wnioskodawcach ubiegających się o udostępnienie danych z RDO. Funkcjonalność Modułu Spraw zostanie poszerzona o pola umożliwiające uzupełnienie danych wnioskodawcy – czego obecna wersja SRP nie przewiduje.

Ad. 2. Do głównych zmian dostosowujących ustawę o ewidencji ludności do RODO należą: określenie zadań i obowiązków współadministratorów w zakresie prowadzenia rejestru PESEL, określenie organów posiadających dostęp do rejestru PESEL w celu realizacji zadań określonych w ustawie (organ gminy, kierownik urzędu stanu cywilnego, organy paszportowe, wojewoda, minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz minister właściwy do spraw informatyzacji), określenie obowiązku informacyjnego administratora wynikającego z art. 15 RODO oraz zdefiniowanie usuwania niezgodności w sposób odpowiadający art. 16 RODO.

Ad. 3. Do głównych zmian dostosowujących ustawę o dokumentach paszportowych do RODO należą: określenie kompetencji oraz podziału zadań pomiędzy współadministratorów w zakresie przetwarzania danych osobowych w elektronicznych ewidencjach paszportowych (tj. centralnej ewidencji wydanych i unieważnionych dokumentów paszportowych oraz w ewidencjach paszportowych), doszczegółowienie zakresu danych przetwarzanych w tych ewidencjach oraz okresów ich przechowywania, określenie zasad weryfikacji danych osobowych przetwarzanych przez organy paszportowe, określenie zasad i trybu udostępniania danych uprawnionym podmiotom.

Ad. 4. Do głównych zmian dostosowujących ustawę o zmianie imienia i nazwiska do RODO należą: doprecyzowanie zasad korzystania z rejestrów państwowych do wydawania rozstrzygnięć w sprawie zmiany imienia i nazwiska, wprowadzenie obowiązku zabezpieczenia danych osobowych.

Ad. 5. Do głównych zmian dostosowujących ustawę - Prawo o aktach stanu cywilnego do RODO należą: doprecyzowanie organów i zakresu, w jakim przetwarzają dane osobowe, określenie podziału zadań i obowiązków współadministratorów w związku z przetwarzaniem danych osobowych w rejestrze stanu cywilnego, określenie obowiązku informacyjnego administratora wynikającego z art. 15 RODO, doszczegółowienie przepisów określających okresy przechowywania aktów stanu cywilnego i ksiąg stanu cywilnego, wprowadzanie obowiązku trwałego usuwania danych z systemów wspomagających prowadzenie papierowej rejestracji stanu cywilnego przed 2015 r. przez urzędy stanu cywilnego po przeniesieniu papierowego aktu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że nowelizacji w związku z RODO podlegać będzie także art. 276 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 771), wprowadzający zmiany do ustawy o ewidencji ludności. Istotą zmiany jest doprecyzowanie regulacji ograniczającej podmiotom publicznym, które nie posiadają decyzji o wyrażeniu zgody na udostępnienie danych za pomocą urządzeń teletransmisji danych dane z rejestru PESEL albo rejestru mieszkańców, dostępu do danych w trybie jednostkowym.

II. Stosowanie RODO.

RODO wprowadza szereg uprawnień dla osób, których dane są przetwarzane, a także obowiązków dla administratorów danych przetwarzających dane w rejestrach i dokumentacji papierowej. Jednocześnie RODO umożliwia państwom członkowskim UE, w ściśle określonych przypadkach określonych w art. 23, wprowadzenie ograniczeń przy realizacji części tych uprawnień. W ramach nowelizacji ww. ustaw nie zachodzi jednak potrzeba wprowadzania takich ograniczeń w obszarze spraw obywatelskich.

Z mocy samego RODO nie będą realizowane: prawo do usunięcia danych (art.17), prawo do przenoszenia danych (art. 20), prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych (art. 21), prawo do niepodlegania decyzji opartej na zautomatyzowanym przetwarzaniu (art. 22).

Prawo do żądania od administratora dostępu do danych osobowych dotyczących osoby, której dane dotyczą, o którym mowa w art. 15 RODO w odniesieniu do przetwarzania danych w systemie rejestrów państwowych (rejestry: PESEL, RDO i rejestr stanu cywilnego), dalej jako SRP, oraz centralnej ewidencji wydanych i unieważnionych dokumentów paszportowych, będzie realizowane wyłącznie przez ministra właściwego do spraw informatyzacji, tj. obecnie przez Ministerstwo Cyfryzacji, zgodnie z projektowanym brzmieniem projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia 2016/679.

Prawo do sprostowania danych, o którym mowa w art. 16, będzie realizowane w oparciu o szczegółowe przepisy ustaw merytorycznych.

W przypadku ubiegania się przez osoby o ograniczenie przetwarzania danych osobowych, na podstawie art. 18 RODO należy podkreślić, że mogłoby to dotyczyć wyłącznie sytuacji, gdy osoba kwestionuje prawidłowość swoich danych osobowych. Dane kreowane w rejestrze stanu cywilnego i przekazane do rejestru PESEL, z którego są pobierane także przez inne rejestry, są danymi kształtującymi tożsamość osoby i w razie stwierdzenia nieprawidłowości, powinna mieć zastosowanie procedura ich sprostowania, a nie ograniczenia przetwarzania. Ograniczenie przetwarzania danych dotyczących danej osoby w rejestrze stanu cywilnego, rejestrze PESEL, rejestrze dowodów osobistych i centralnej ewidencji wydanych i unieważnionych dokumentów paszportowych, w przypadku gdy osoba, której dane dotyczą, kwestionuje ich prawidłowość, znacząco utrudniłoby funkcjonowanie takiej osoby w społeczeństwie i mogłoby wiązać się z uniemożliwieniem wykonywania niektórych zadań przez organy administracji publicznej.

W tym miejscu podkreślić należy, że przetwarzanie danych w rejestrach i pozyskiwanie ich w toku realizacji czynności nie wymaga zgody osoby, której dane dotyczą, jak również zgody osób trzecich, których dane są przekazywane organowi. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 5 lit. c RODO, ilekroć pozyskiwanie lub ujawnienia danych jest wyraźnie uregulowane prawem nie zachodzi również potrzeba realizacji obowiązku wynikającego z art. 14 ust. 1 i 2 RODO.

W zakresie, w jakim kierownicy urzędów stanu cywilnego, organy ewidencji ludności oraz wojewodowie są samodzielnymi administratorami danych przetwarzanych w lokalnych aplikacjach wspierających, w dokumentacji papierowej lub elektronicznej związanej z prowadzonymi sprawami, należy do nich w szczególności obowiązek:

- zapewnienia bezpieczeństwa danych;
- rejestrowania czynności przetwarzania i kategorii czynności ,
- zgłaszania naruszenia ochrony danych osobowych organu nadzorcemu,
- zawiadamiania osób, których dane dotyczą o naruszeniu ochrony danych osobowych
- informowanie o przetwarzanych danych w zakresie określonym w art. 15 RODO.

Rejestr czynności i rejestr kategorii czynności dla SRP zostanie opracowany wspólnie przez Ministerstwo Cyfryzacji i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Natomiast w odniesieniu do czynności wykonywanych przez kierownika urzędu stanu cywilnego, organ i wojewodę w zakresie przetwarzania dokumentacji papierowej lub elektronicznej rejestr czynności musi być prowadzony odrębnie przez właściwy organ.

III. Obowiązek informacyjny.

Kluczowym obowiązkiem administratora jest obowiązek informacyjny wynikający z art. 13 RODO. Zgodnie z art. 13 RODO administrator danych, jeżeli dane osobowe osoby, której dane dotyczą, zbierane są od tej osoby, podczas pozyskiwania danych osobowych podaje jej następujące informacje:

- 1) Swoją tożsamość.
- 2) Dane kontaktowe administratora.
- 3) Dane kontaktowe inspektora ochrony danych.
- 4) Cele przetwarzania danych osobowych oraz podstawę prawną przetwarzania .
- 5) Informację o odbiorcach danych osobowych.
- 6) Okres, przez który dane będą przechowywane.
- 7) Prawa podmiotów.
- 8) Informacje o prawie wniesienia skargi do organu nadzorczego.
- 9) Źródło pochodzenia danych.
- 10) Informację, czy podanie danych osobowych jest wymogiem ustawowym.
- 11) Informacji o przekazywaniu danych do Państwa trzeciego.

Wzory klauzul, w zakresie w jakim dane przetwarzane są w SRP i ewidencjach paszportowych, przekazuję w załącznikach do niniejszego pisma. Powinny one zostać zamieszczone na BIP każdej z gmin (w zakresie rejestracji stanu cywilnego, ewidencji ludności, dowodów osobistych) i BIP urzędów wojewódzkich (w zakresie paszportów) oraz udostępniane przy realizacji czynności związanych z pozyskiwaniem danych osobowych. Jednocześnie informuję, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji wraz z Ministerstwem Cyfryzacji prowadzą prace, aby w przyszłości klauzule informacyjne były zawarte we wszystkich sformalizowanych formularzach, na podstawie których zbierane są dane osobowe. Do tego czasu Ministerstwo Cyfryzacji zamierza wprowadzić przepisy przejściowe w ustawie *o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia 2016/679*, które pozwolą na wykonywanie

obowiązku informacyjnego określonego w art. 13 RODO w związku z realizacją spraw obywatelskich w formie zaproponowanej powyżej.

Jednocześnie wyjaśniam, że ww. obowiązek realizować będą organy ewidencji ludności, kierownicy urzędów stanu cywilnego, organ gminy i wojewoda, jako podmioty, które jako pierwsze pozyskują dane osobowe.

IV. Wgląd do danych w rejestrach.

Odnosnie wglądu do danych w rejestrach oraz udostępniania danych z SRP innym podmiotom, czy komórkom w ramach organu, RODO nie nakłada dodatkowych obowiązków ponad te, które obowiązują obecnie i wynikają z obowiązującej ustawy o ochronie danych osobowych oraz ustaw dziedzinowych, które regulują kwestie udostępniania danych i zapewnienia rozliczalności czynności. Przypomnienia więc wymaga, że zgodnie z ustawą Prawo o aktach stanu cywilnego, ustawą o ewidencji ludności, ustawą o dowodach osobistych oraz ustawą o dokumentach paszportowych, przetwarzanie danych (w tym wgląd do danych) może się odbywać wyłącznie w celach związanych z realizowanymi zadaniami wynikającymi z upoważnienia do przetwarzania danych. Jeśli zatem dana komórka organizacyjna, np. zajmująca się podatkami lokalnymi w organie gminy potrzebuje uzyskać np. dane dotyczące adresu zameldowania z rejestru PESEL, to zgodnie z ustawą o ewidencji ludności powinna złożyć wniosek odpowiednio do Centrum Personalizacji Dokumentów MSWiA o udostępnienie danych w trybie jednostkowym (art. 47) lub do Ministra Cyfryzacji uproszczony wniosek o udostępnienie danych w trybie teletransmisji danych, np. za pośrednictwem Źródła (art. 48). Więcej informacji na temat udostępniania danych znajduje się na stronie: <http://www.mswia.gov.pl/pl/sprawy-obywatelskie/udostepnianie/12993,Udostepnianie-danych-z-rejestru-PESEL.html> (tryb jednostkowo) oraz <https://www.gov.pl/cyfryzacja/jak-uzyskac-dostep-do-danych-z-rejestrow> (teletransmisja danych).

Z poważaniem,
Katarzyna Anzorge-Kicińska
Dyrektor Departamentu

Otrzymuje:

1. Adresaci
2. Departament Rozwoju Systemów Ministerstwa Cyfryzacji - do wiadomości
3. Departament Konsularny Ministerstwo Spraw Zagranicznych – do wiadomości
4. A/a